

מזרח הים
מזרח הים
מזרח הים

מזרח הים
מזרח הים
מזרח הים

לה"ב

מזרח הים
מזרח הים
מזרח הים

"לספר כדי לחיות"...

תיאטרון עדות - מפגש בין-דורי

סיפור הישרדותם ותקומתם של
ניצולי השואה, תושבי העיר גבעתיים
בהשתתפות: תלמידי ביה"ס "קלעי"

ניהול הפרוייקט בימיו והפקה:
עירית ועזרא דגן

כ"א אייר, תשס"ה
30 מאי, 2005

עז היום חיים בקירבנו ניצולים מהתופת ההיא. סיפור חייהם הינו תמצית של זוועה ועברם זרוע באלפי סיפורי גבורה יומיומיים. נושאים משם את הכאב, האימה, התדהמה והזיכרונות האיומים על עולמם שנחרב, הם קמו מהריסות חייהם, עלו לארץ לבנות ולהיבנות בה והתחילו הכל מחדש. זוהי גבורתם האמיתית.

לבני הנוער שלנו שנולדו לתוך עולם חדש של חופש ושפע אני אומר: הקשיבו להם, לניצולי השואה, שימעו מה קרה לעם שלנו בטרם נולדתם. כל סיפור הוא נדבך נוסף ונורא בזיכרון שלנו כיחידים וכעם. עלינו לזכור זאת היטב ולהזכיר לעולם כולו, על מנת למנוע כל אפשרות להישנות השואה.

פרוייקט מבורך זה נוסף לפעילויות הרבות הנוספות שעריית גבעתיים יוזמת, מבצעת ומסייעת בנושא שמירת זיכרון השואה.

ישר כוח לתיאטרון עדות בהנחיית עזרא ועירית דגן שלקחו על עצמם להפגיש את ניצולי השואה עם תלמידי ביה"ס קלעי בגבעתיים. תודה לאש"ל, לעמותת לה"ב, לבית ווהלין, המחלקה לרווחת הקשיש ועוד רבים וטובים העושים במלאכה.

הערכתי והוקרתי הרבה לניצולי השואה, אשר בתעצומות נפש בלתי רגילות, חוזרים שוב ושוב לתקופה האיומה היא ומספרים את חייהם למען הדורות הבאים.

שלכם בברכה חמה,

אפי שטנצלר
ראש העיר

3 תיאטרון עדות - מפגש בין-דורי

לה"ב - העמותה למען הקשיש בגבעתיים נבחרה ע"י אש"ל, כאחת מארבע העמותות להפעלת פרויקט "עדות" שתחילתו במפגש תלמידי בית ספר תיכון עם ניצולי שואה בקהילה ומסתיים בהצגת המופע לספר כדי לחיות" שבו מעלים התלמידים על הבמה את ספוריהם המצמררים.

הבחירה בעמותה שלנו נתנה לנו - המתנדבים בעמותה - את הזכות הקדושה לפעול לשימור זכרון השואה בקהילה, בהמחשת העדויות של אלה ששרדו את התופת והצליחו להקים בית בישראל וחיים עמנו כאן.

אני רוצה להודות לכל אלה שהסכימו לפתוח בפנינו את סגור לבם והשכילו לשתף אותנו במה שעבר עליהם באירופה האכזרית והבלתי אנושית עד לנס הצלתם במדינת ישראל.

כולי התפעלות ותודה לתלמידים שהקדישו מעצמם, מזמנם ומרצם לפגישות עם ניצולי השואה ולהעלאת המחזה בפנינו, ותרמו בכך להנצחת התקופה האפלה בתולדות עמנו.

ישר כח לכל העושים במלאכת קודש זו מטעם לה"ב והעירייה, ולכם שבאתם לחלוק עמנו בערב זה את הפעילות החשובה של קיום זכרון השואה בכל הדורות למען לא תחזור עוד לעולם.

עו"ד זהר קליר

יו"ר העמותה למען הקשיש בגבעתיים

"נדרתי הנדר לזכור את הכל..." אמר המשורר. על קיומו של הנדר הזה, בעשייה החינוכית ובאנושית שאין ערוך לה, ברצוני להודות לעיריית ועזרא דגן - על היוזמה, המעש, על תבונת החיבור בין ניצולי השואה תושבי גבעתיים לתלמידי קלעי, דור שלישי לשואה, ששיאה היום במחזה "עדות".

לניצולי השואה - על שהשכילו בסבלנות ובאומץ, לספר לתלמידנו על אותם ימים של אימי השואה, שבו חבר איש לגורלו ושרד. על נעורים אבודים וגבורה אישית ושמירת צלם האדם.

ולתלמידי ביה"ס תיכון "קלעי" משכבת י', יא', שעשו מסע ארוך, מרגש וקשה. שהתמידו להגיע למפגשים עם ניצולי השואה משך תקופה ארוכה. שלקחו חלק בקשב, התמדה, למידה, ובשמירת הנדר הזה, לזכור את הכל.

תודות לעיריית גבעתיים וללה"ב - העמותה למען הקשיש בגבעתיים.

מסע שהיה בערב הזה לתיאטרון ה"עדות".

עמיחי ברלד

מנהל ביה"ס תיכון קלעי

גבעתיים

בלה קופטש
 ילידת 1932 – פולין.
 בתקופת השואה
 היתה בגיטו וורשא בין
 השנים 1943–1940
 הסתובבה בין
 הכפרים בפולין בשם
 קמינסקה הלנה.
 השתחררה בכפר ליד
 ראדום.

עלתה לארץ ב-1946 דרך גרמניה באנייה
 "שמפליין" שטבעה עם קבוצת ילדים
 שקבלה היתר עליה מהבריטים.

איסר גרבר
 יליד פולין – 1922.
 בזמן המלחמה היה
 בגטו אוסטורביצה
 וצ'נסטוצ'יצה בין
 השנים 1941 ועד
 לשנת 1944.
 אחר כך ברח ליערות
 שווייטקווקז'יסקה,

גוייס לצבא הפולני, לחם נגד הגרמנים.
 ממינכן עלה באניה תיאודור הרצל ב-1947
 לקפריסין למחנה עקורים.
 ב-1949 עלה לישראל, נישא לברונקה
 שנפטרה בגיל 40 ונישא בשנית לאסתר.

רבקה ארליך
 ילידת פולין – 1929.
 בתקופת השואה
 היתה בגיטו
 סקרז'יסקו עד 1942
 ואחר כך במחנות:
 צ'נסטחוב, פלצרי,
 ברגן בלזן, בורגאו,
 טירקהיים –

מ-1942 ועד 1945.
 השתחררה במחנה טירקהיים במאי 1945.
 עלתה לארץ ב-1945.

נתנאל ארליך
 יליד פולין 1923.
 בתקופת השואה היה
 בגיטו סטשוב, עבד
 בעבודת פרך עד
 1942.

אחר כך היה במחנה
 סקרז'יסקו עד 1945.
 היה במחנת.
 השתחרר בצ'נסטחוב, פולין 1945, מחנה
 עקורים: פלדרין.
 עלה לארץ ב-1945 במסגרת הבריגדה
 היהודית.

5 תיאטרון עדות - מפגש בין-דורי

**שרה - סוזט
גופרשטיין**
ילדת 1930 בלגיה.
בתקופת השואה
חייתה בזהות בדויה
בשם מארי סוזן
פלורה.
מקום השיחרור
מויאסק 1945.
עלתה לארץ ב-1948.

דוד זלץ
יליד 1929 ברלין,
גרמניה.
בתקופת השואה היה
במחנות אושוויץ,
בוכנוואלד,
ונורטהאוזן.
עלה לארץ ב-1945.

שמואל כלדי
יליד 1921 הונגריה.
בתקופת השואה היה
בפלוגות עבודה
בצפון הונגריה.
מסוף 1944 ועד
1945 בגיטו
בבודפשט
במחנות עבודה
וכפייה גאלאנטה אסטרנוב.
מקום השיחרור - גטו בודפשט ינואר 1945
עלה לארץ ב-1949 במסגרת "גורדוניה" עם
קבוצת ילדים.

שושנה כלדי
ילדת 1928 בודפשט
הונגריה.
בתקופת השואה
הייתה בגיטו בודפשט
והסתתרה בשם
הבדוי - איבוליה
פאטקי. השתחררה
בבודפשט בינואר
1945.
עלתה לארץ ב-1924.

שושנה רשף

ילידת פולין.
ביוני 1941 גורשה עם
משפחתה על ידי
הרוסים לסיביר, על
היותם "אויבי העם
הרוסי".

אביה וזודה נשלחו
לגולאג - מחנה ריכוז

בהרי אורל. אחרי שנתיים נפגשו כשהיו כבר
בגורגיסטן שברוסיה האסייתית. משם נדדו
לאוקראינה.

עם תום המלחמה ב-1945 חזרו לפולין משם
עברו למחנה עקורים בגרמניה.

בספטמבר 1948 עלו לישראל ואז החל
השיקום שלה ושל משפחתה.

חווה קליינברג

ילידת 1927 -
הונגריה.

בתקופת השואה
הייתה בגיטו קושיצה,
משם נלקחה

לאושוויץ, שם איבדה
את הוריה. הייתה עם
אחותה במחנה ברגן

בלזן, משם נלקחו לגרמניה למרקלברג.

באפריל 1945, בצעדת המוות, בגבול הצי'כי
היא ברחה מהטרנספורט ובטעות נפרדה
מאחותה. הן נפגשו כעבור 6 חודשים. עלתה
לארץ בעליה בלתי לגאלית ב-1946 באנייה
"הגנה".

אלזה רוזנבלום

ילידת 1930 -
רומניה.

בתקופת השואה
היתה בווידיניץ ידיניץ,
בגיטו מוגילב
1941-1942 במחנה
לוטשיניץ 1942.

ויונוש 1942-1943.

פוזרו לערים ברומניה. תחילה היתה בבוהוש
אחר כך בבוזאו ואחר כך בבוקרשט,
השתחררה במוגילב במרץ 1944.

עלתה לארץ ב-1949.

משה שורוך

יליד 1936 - פולין.
בתקופת השואה

בשנים 1941-1943
היה בגטו בוצ'אץ.

חי במסתור ליד

בוצ'אץ בשנים

1943-1945.

השתחרר בבוצ'אץ ב-1945.

עלה לארץ ב-1949.

על ההפקה "התהליך חשוב לא פחות מהתוצאה..."

"צריך אומץ, כדי לגעת לספר ולהציג את קורות הישרדותם של ניצולי השואה. מצאנו עצמנו עוברים תהליך הדרגתי וממושך, מבטיחים בנגיעה ראשונית, הססנית, רגישה בתחילה, ובטוחה יותר בהמשך - דרך תיאטרלית - חווייתית המוסרת עדות. חלקם של הדור השלישי, גדול לא פחות: מכילים את העצבות והאובדן, אך תורמים גם לאווירת התקווה, שמחת החיים וההמשך. אנו הכאים מן התיאטרון, בטוחים שכאן זה שונה: התהליך חשוב לא פחות מהתוצאה. הרגשנו לא פעם כמנחים בקבוצת תמיכה וגם כבני משפחה. פגשנו קבוצה של מבוגרים וצעירים שבחרו להגיע, ולהישאר... שמעולם לא עמדו על במה. מתחילים בזהירות ובחשש: אם לגעת? וכמה? ועד היכן? בכאב, ובפצע שהגלד, או לא... ומצאנו עצמנו נסחפים אהבים ונרגשים בחמלה אין-סופית וברצון עז ליצור "קבוצה חובקת" ולברוא צורה-בימתית למסמך אנושי מצמרר ומכאיב".

עירית דגן

מרפאה בהבעה ויצירה, M.A., בדרמה תרפיה, שחקנית, מורה למשחק ובמאית תיאטרון.

בוגרת בית הספר למשחק "בית צבי" וספרות עברית באוניברסיטה העברית. שיחקה בתיאטרון "הבימה" ובתיאטרון לילדים ולנוער, מנהלת תכנית הוראת תיאטרון בתוכנית "קרב" למעורבות בחינוך. דור שני להורים ששרדו את אושוויץ ומחנת הבריהמה בהונגריה וטרנסילבניה ואיבדו את כל משפחותיהם יוסף ולי בשנה האחרונה למלחמה.

עזרא דגן

עזרא דגן שחקן התיאטרון "הקאמרי" ת"א, במאי ומורה למשחק מסוגן ופנטומימה באוניברסיטת חיפה. בוגר מגמת התיאטרון בבית ספר "רננים", הסטודיו של נולה צ'לטון ופנטומימה בסטודיו של קלוד קיפניס. שיחקה בתיאטרון "הבימה" במשך 15 שנה. מלמד תיאטרון מסוגן ב"בית צבי" גילם את דמותו של רבי מנשה לברטוב בסרט "רשימת שידור" (סטיבן שפילברג).

חלק ממשפחתו 6 נפשות בני משפחת פינשו שחייתה בפאריס, נספו באושוויץ.

"תיאטרון עדות - הד לניצחון הרוח"

ד"ר צביה זליגמן - פסיכולוגית קלינית. מלוות פרויקט "תיאטרון עדות"

שואה היא טראומה נפשית שאין מילים לתארה, ואין לה עדים. החוויות של הניצולים שנתרו ללא עיבוד ממשיכות לחיות, בתוכנם, ולהחיות כל פעם מחדש, כאילו הן אינן חוויות מן העבר, אלא עדיין מתרחשות ומתקיימות.

חברי "תיאטרון עדות", העמידו במה להשמיע את מה שלפנים נותר ללא הד, קולם הפקיע את האלם. ניצולי השואה מספרים לעיתים, בפעם הראשונה את סיפורם באמצעות השפה הדרמתית. התיאטרון מאפשר מסגרת לסיפור הטראומה, שיצרת מרחק אסתטי, חוויה שאינה מציפה מדי.

שיתוף בני הנוער בעשייה-התיאטרלית, הוא מימד נוסף, כאשר הסיפור שהיה עד כה של השורדים, בלבד, הופך להיות למעין מסורת שבעל-פה שתמשך ותעבור מדור דור.

הקהל שיושב, מאזין ונוכח, יחד עם הניצולים, הופך להיות עד חי, למה שהיה עד כה, זיכרון קפוא בזמן. הבמה שמעמידים עירית ועזרא דגן, יוצרת שותפות חדשה המשחררת את הניצול, מן המסע הכבד, ומעול הבדידות, ומעלה את זיכרון היחיד אל הזיכרון הקולקטיבי.

מלאכת התיאטרון של חברי "תיאטרון-עדות" איננה עומדת בפני עצמה. היא קושרת אותם ואותנו אל עבודת התיאטרון שהתקיימה, בתוך אימי המחנות ונתנה מפלט לרוח האדם.

הנאצים ניסו להשמיד את הגוף ולהרוס את הנפש "תיאטרון עדות" הד לניצחון הרוח על כוחות הרשע, אז ועכשיו.

ד"ר צביה זליגמן - פסיכולוגית קלינית מומחית לטיפול בטראומה, פסיכולוגית קלינית במרפאת המבוגרים, בשירות הפסיכיאטרי בבית החולים "איכילוב" ת"א

התלמידים המשתתפים

נופר אדרי
דניאל אשכנזי
טל בן-יעקב
אלון גוטרמן
מור ג'רסי
נבו דר-פרל
רוני עופרים
הדר רותם
מוטי שושן
גל אובלס - שירה

עדה רדושר

תודות

אש"ל - האגודה לתכנון ופיתוח שרותים לזקן בישראל
שלוחת "יד ושם" גבעתיים (בית ווהלין) - להנהלה ולצוות
עמיחי ברלד - מנהל בית ספר "קלעי"
אסתר גורפינקל - מנהלת הפרויקטים לה"ב
מירי פרחי - מנהלת המחלקה לרווחת הקשיש
עדה רדושר - מרכזת הפרויקט בהתנדבות

בימוי, ניהול התכנית והפקה
עירית ועזרא דגן

עיבודים וכתיבת דיאלוגים
עירית דגן

ניהול מוסיקלי וליווי בפסנתר
מישה בלכרוביץ'

עיצוב תאורה:
אנדרי קליין

הגברה:
ישראל רז

עריכה והפעלת מצגת אלקטרונית
אולג קוגוט

מתאמות התכנית:
אסתר גורפינקל ומירי פרחי

מישה בלכרוביץ'

אולג קוגוט

אורך ההצגה כשעה וחצי.
הצגות ראשונות 15-16.6.2005